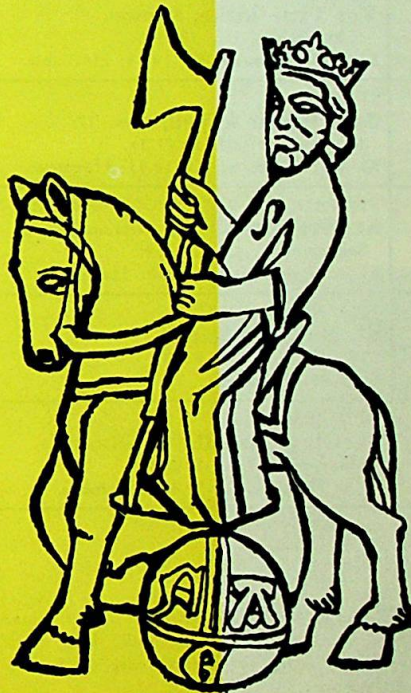

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F R A M K R I S T M E N N F R A M •

65. ÅRGANG

2. JULI 1953

A V I N N H O L D E T : NR.
TIL KRONPRINS OLAVS 50- ÅRS DAG - NORGE- 26
ROM * 1153-1953 - 800-ÅRS JUBILEET I TRONDHEIM -
JOHANNES JØRGENSEN VENDER HJEM - VALLFERD 27
TIL KEVELAAR - LITTERATUR - UTENLANDSNYTT.

NESTE NUMMER KOMMER 16. JULI 1953.

VÅRE KIRKER Gudstjenester på søn- og helligdager

OSLO

St. Olavs kirke, Akersv. 1.
Sokneprestkontoret, tlf. 41 41 61.
(Prestegrd. og Biskopen 42 52 87.)
Kl. 7: Stille messe.
Kl. 8.30: Fromesse m. preken.
Kl. 9.45: Low Mass. English Sermon.
Kl. 11: Høymesse m. preken.

St. Hallvarvs kirke, Urtegt. 29.
Soknepresten, tlf. 68 08 68.
Kl. 8: Fromesse.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.

St. Dominikus kirke, Neuberggt. 15.
Dominikanerne, tlf. 44 23 24.
Kl. 8.15: Fromesse.
Kl. 10.30: Høymesse m. preken.

Grefsen kapell, Gladsveg 23.
Prestegården, tlf. 38 02 87.
Kl. 9.30: Høymesse.

Vår Frue Villas kapell,
Ullernchaussen 52, Smestad (Montebello).
Prestegården, tlf. 55 81 21.
Kl. 8.30: Høymesse.

Lunden kapell, Trondheimsv. 309.
Tlf. 37 78 68.
Kl. 8: Høymesse.

ARENDAL:
St. Fransiskus kirke, Tyholmen.
Soknepresten, tlf. 2209.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

BERGEN:
St. Paul kirke, Christiesgt. 16.
Soknepresten, tlf. 15 410.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

DRAMMEN:
St. Laurentius kirke, Cappelensgt. 1.
Soknepresten, tlf. 2019.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

FREDRIKSTAD:
St. Birgitta kirke.
Soknepresten, tlf. 1438.
Kl. 8.15: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

HALDEN:
St. Peter kirke, Kr. V.s pl. 1.
Soknepresten, tlf. 1168.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

HAMAR:
St. Torfinn kirke, Torggt. 113.
Soknepresten, tlf. 1751.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 11: Høymesse.

HAUGESUND:
St. Josef kirke, Haraldsgt. 21.
Soknepresten, tlf. 3195.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11: Høymesse.

HØNEFOSS:
St. Theresia kirke, Vesterntangen.
Soknepresten, tlf. 266.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

KRISTIANSAND S.:
St. Ansgar kirke, Kirkegt. 3.
Soknepresten, tlf. 4225.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

LILLESTRØM:
St. Magnus kapell, Halvdansgt. 5.
Kl. 8.30: Fromesse. Kl. 11.15: Høymesse.

PORSGRUNN:
Vor Frue kirke, Sverresgt.
Soknepresten, tlf. 50793.
Kl. 7.45: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

STABEKK:
Jesu Hjerter kapell, Nyv. 17.
Soknepresten, tlf. 537735.
Kl. 9.05: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

STAVANGER:
St. Svithun kirke, Dronningsgt. 8.
Soknepresten, tlf. 25 534.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.30: Høymesse.

SYLLING:
St. Hallvard kapell.
Presteboligen, tlf. 9028.
Kl. 9.30: Høymesse.

TØNSBERG:
St. Olavs kapell, Sandefjordgt. 1.
Soknepresten, tlf. 12 238.
Kl. 8: Fromesse. Kl. 10.45: Høymesse.

Liturgisk kalender:

SØNDAG 5. JULI: 6. sønd. etter Pinse. Ep. Rom. 6, 3—11. Ev. Mark. 8, 1—9. **Mandag:** Oktavdagen for apostl. Peter og Paul. **Tirsdag:** Kyrill og Methodius, bisk., bekj. **Onsdag:** Elisabeth, dronning, enke. **Torsdag:** Ferialdag. **Fredag:** De syv martyrbrodre og Rufina og Secunda, jomfruer og martyrer. **Lørdag:** Maria-lørdagsmesse.

SØNDAG 12. JULI: 7. sønd. etter Pinse. Ep. Rom. 6, 19—23. Matt. 7, 15—21. **Mandag:** Anaklet, pave, mart. **Tirsdag:** Bonaventura, bisk., bekj., kirkelærer. **Onsdag:** Henrik, keiser, bekj. **Torsdag:** Den hellige Jomfru av Karmelbergets minnefest. **Fredag:** Alexius, bekj. **Lørdag:** Camillus de Lellis.

SØNDAG 19. JULI: 8. sønd. etter Pinse.

ST. OLAV

Redaksjon, ekspedisjon og forlag: Akersv. 5.
Telefon 42 37 43. Kl. 9—16. Mandag, lørdag:
Kl. 9—13.

Abonnementspris: Kr. 15.00 pr. år; for utlandet
+ porto kr. 4.80. Girokonto nr. 15986.

Abonnement tegnes i ekspedisjonen og på ethvert
postkontor.

Annonsér må være innsendt innen onsdag aften
uken før utgivelsesdatoen (angitt på 1. om-
slagsside).

Vår ordning med

GAVEABONNEMENT

er blitt populær.

Benytt Dem av det!

Kr. 15,— for et helt år.

OBS!

På grunn av trykkeriets fellesferie vil de neste numre komme ut 16. juli og 13. august — deretter igjen med vanlig mellomrom.

Ekspedisjonen vil være stengt i tiden 20. juli—10. august.

A. J. LUTZ:

MENNESKET og MYSTERIET

Grundt-Tanums Forlag

Kr. 7.45

«— — forbausende lettlest, men hører allikevel til de bøker man bør lese flere ganger.»

(Aftenposten.)

LEGEMIDDEL

Ved B-vitaminmangel —

AFI-B-TOTAL

tabletter

med de viktigste komponenter i B-vitaminkomplekset i relativt store doser.

Pakninger à 50, 100 og 250 tabletter.

A-S FARMACEUTISK (AFI) INDUSTRI OSLO

FYRINGSOLJE

brukes av

Bispegården
St. Josephs Institutt } Oslo
Vor Frue Hosp. Nerveavd. }

St. Pauls Kirke }
Moderhuset } Bergen
Florida Sykehus }
Øyenklinikken }

St. Josephs Hospital, Drammen
St. Torfinns Klinik, Hamar

Ny publikasjon

av

dr. teol. J. van der Burg:

BØNNEN FOR DE AVDØDE

Den bibelske lære om et
rensesessted.

44 s. Kr. 1.00.

St. Olavs Forlag, Akersv. 5, Oslo.

Til H. K. H. kronprins Olavs 50 års dag

Den 18. november 1905 kom telefon fra statsminister Michelsen i Kristiania til minister Wedel Jarlsberg i København, Ved Wedels side sto prins Carl av Danmark som av Stortinget enstemmig var kåret til Norges konge. Og Wedel kunne lese opp den nye konges første budskap:

«Med Hans Majestæt Kongens, min høie bedstefaders tilladelse agter jeg at mottage valget til Norges konge, i det jeg antager navnet Haakon den syvende og tillæger min søn navnet Olav. Guds rige velsignelse nedbeder min hustru og jeg over det norske folk. Dets ære og lykke vil vi vie hele vort fremtidige liv!»

Med dette innleder Bjarne Gran det nydelige bildeverket som Schibstedts forlag har sendt ut til kronprinsens 50-års dag.

Og han fortsetter: «Alt rett etter 7. juni, da norske statsmenn gikk i gang med å overveie 'det danske kandidatur', ble navnespørsmålet reist, og at en på ny tok fram navn fra den gamle kongeaetten, ga tradisjon og kontinuitet til det moderne nasjonale monarkiet. Blant mye som talte til fordel for prins Carl av Danmark, var også at han hadde en mannlig arving som var så ung at han kunne få hele sin oppvekst i Norge. Slik fikk kronprins Olav alt fra først av sin plass i den statsmannsgjeringen som er øvd av kong Haakon.»

Når vi i dag til 50-års dagen for Kronprins Olav skal tolke våre følelser for ham, så er det nettopp ut fra vår beundring og respekt for den måte han har innfridd sin kongelige fars og det norske folks forventninger på. Hvilken annen nordmann av selvstendighetsriket har, når vi vel tenker over det, hatt en mer forpliktende livsoppgave enn kronprins Olav? Hans far skulle gjenskepe et gammelt kongerikes tradisjoner i et nytt Norge, ungt og fritt, svergende til demokratiet. Som landsfader skulle han ikke bare samle folket om tronen som et opphøyet symbol i fredstid, eller som en institusjon nasjonen kunne falle tilbake på i nødstider, men på et realistisk plan skape forståelse for verdien av kongedømmet som verner om konstitusjonen — i opphøyet upartiskhet.

Etlet for en gang å tre inn i denne gjerning har kronprins Olav like fra barnsben av hengivent og ansvarsbevisst gått den krevende gang gjennom skolen som kong Haakon i eget liv og eksempel trakk opp for sin sønn. Ikke det at han som kongssønn og tronarving på noen måte ble holdt tilbake i noen kongsborgtilværelse. Da han for første gang opplevde sin fødselsdag i landflyktighet, ble det så riktig sagt i en fri norsk radiosending: «Han har

vakse opp som ein av oss. Han har delt med oss gleden ved naturen og idrottslivet. Han har slite skulebenken, teke sine eksamenar og drive sine studiar jamsides andre unge nordmenn. Han har skjøtt arbeidet sitt trufast og dugande. Han har jamvel stelt ein flekk av norsk jord så godt som nokon bonde.»

Følgende avsnitt fra «fødselsdagsboken» utfyller det bilde vi alle vel har av vår jubilerende Kronprins: «Det er fyrstelige personers lodd å være ofre for et nysgjerrig publikum, men samstundes må de selv ofte føre et skyggeliv i det moderne demokrati, — alt de gjør har krav på offentlig interesse, men selv skal de bare være sinnbilder for det levende folkestyret og den nasjonale kontinuitet. Kronprins Olav har medvirket til å løse denne vanskelige dobbeltoppgaven, og han har gjort det med den takt og den klokskap som må være en slektsarv. I vennelag og idrettsliv, ved sitt nærvær ved de store folkelige sammenkomstene og ved sin plikttroskap i

NORGE—ROM * 1153—1953

800 år siden opprettelsen av den Norske Kirkeprovins

Av lektor Øistein Grieve Brodersen*

III.

Bruddet med fortiden

Nye nedgangstider for Kirken

Det var den åndelige makts overlegenhet over den materielle som skapte middelalderens kristne enhet.

Så snart den verdslige makt tok overhånd, begynte nedgangen. Kirken er jo i sitt vesen en åndelig institusjon, og når de som er satt til å lede en slik åndelig institusjon, benytter seg av verdslige midler i kampen for sine ideer, pleier det å gå ut over kraften i de åndelige verdier.

Det kom nye forfallsperioder i den tiden som fugte (fra ca. 1270). Kirkens historie viser at forfallsperiodene kommer som følge av overhåndtagende verdslig makt. «Da det åndelige sverd ble avløst av det materielle sverd, var nemlig dette den grunnleggende forandring som førte med seg alle de andre,» sier Toynbee. Men hver gang det åndelige sverd igjen avløste det materielle, kom nye blomstringsperioder. «Kampen mellom kjødet og ånden, mellom urettferdige lover og samvittigheten, mellom staten og religionen er konstant; men virkningen blir ikke katastrofal hvis ikke det gode mister troen på de åndelige sannheter.» (M. C. D'Arcy).

Det foregår en stadig kamp i verden mellom det gode og det onde. De som styrer Kirken her på jorden, er bare mennesker, og kan komme til å ligge under for det onde. Dette har hendt mange ganger, og vil kanskje komme til å hende igjen, Men Kirken som sådan kan aldri ødelegges. «Jeg er vintreet, dere er grenene.» Grenene kan visne og noen kan kanskje falle av, men treet står og nye skudd kommer alltid frem. Liksom Kristus reiste Peter etter hans fall, reiser Han også alltid sin Kirkes tjenere, ifølge det løftet Han ga: «Helvetes porter skal ikke vinne over den.»

Omkring år 1500 regner man at middelalderen ble avløst av den nyere tid. I det ytre kjennetegnes denne

freds-, krigs- og gjenreisningstid har han samordnet den enkelthet som vi krever i et folkestyre, og den verdighet som vi venter av et kongedømme. Slik har han vist at det trengs godt fagarbeid for å være tronarving.»

Det er vår plikt å slutte opp om vår tronarvings ansvarsfulle kall i forbønn hos Gud. Når kronprins Olav i dag står på «livets middagshøyde», vil vi be Gud bevare ham lenge og vel for landet, be for Kronprinsessens fulle gjenvinning av helbred og kraft til i mange og lykkelige år å få stå sammen med ham og den kongelige familie, omgitt av folkets hengivenhet og kjærlighet.

Med disse tanker rettet mot hjemmet på Skaugum sender vi H.K.H. Kronprins Olav våre ærbødige lykkønskninger til 50-års dagen.

nye tid ved store geografiske og vitenskapelige oppdagelser, ved øket interesse for antikke studier på grunn av nye funn av romersk skulptur og kunst. I det indre kjennetegnes den ved oppløsningen av det kirkelige, kristne enhetssyn i Europa og ved at et nytt individualistisk livssyn brer seg. Man kan også karakterisere overgangen ved å si at det middelalderske teosentriske samfunn (med Gud i sentrum) gikk over til å bli et antroposentrisk samfunn (med mennesket i sentrum). Ved individualismens gjenfødelse trådte det enkelte mennesker atter frem som sentrum for interessen.

Den verdslige renessanse. — Luther

En forfatter som skriver om renessansetiden (Kr. Fr. Brøgger), kaller sin bok «Livskunstnere». Man lærte seg nå kunsten å leve, å leve i rent verdslig betydning. Renaissance var en verdslig bevegelse som nådde ut over hele Europa. Det Europa som fikk renessansen over seg, var et svekket Europa. Hundreårskrigen hadde herjet Frankrike og kort etter kom Rosekrigen i England. Midt under Hundreårskrigen kom svartedauen og utryddet bortimot halvdel av Europas befolkning. En mektig sekulariseringsbølge fulgte med renessansen. Svartedauen hadde gått verst ut over prestene og munk og nonner i klostrene. Det var jo disse som tok seg av de syke, og de var derfor mer utsatt for smitte enn andre. Dette var en av årsakene til at sekulariseringen ikke støtte på større motstand enn tilfellet var. Denne verdsliggjørelsen nådde også pavestolen. Kort før Luthers fremtreden var det etter hverandre flere verdsligsinnede menn som var paver. Men med pave Paul IV var det slutt på sekulariseringen ved pavestolen. Som pave begynte han sitt reformarbeid først i 1555, men helt siden Aleksander VI's tid hadde han drevet sitt virke som først skulle bære frukter i hans pavetid.

Renessansetidens sekularisering blant geistligheten førte til religiøs likegyldighet og teologisk splittethet. Skolastikken utartet og det var denne skolastikk Martin Luther stiftet et overfladisk bekjentskap med. I Tyskland var renessansebevegelsen, eller humanismen som den ofte kalles der, mer demokratisk enn ellers; det vil si at den fikk innpass blant bredere lag av befolkningen enn f. eks. i Italia. Den humanistiske kritikk hadde derfor også større sprengkraft i Tyskland, og sekulariseringen gikk dypere her enn andre steder og hadde blant annet ført til meget uheldige forhold i flere tyske klostre. På denne måte dalte respekten for geistligheten og klosterlivet.

Martin Luther var utvilsomt en oppriktig kristen som førte en sterk sjelelig kamp med seg selv for å finne frem til klarhet. Da han slo opp sine 95 setninger

*) Artikkelserien utgjør det jubileumsskrift som lektor Øistein Grieve Brodersen, Tromsø, etter kirkelig oppdrag har utarbeidet. Avsluttes i neste nr.

på kirkedøren i Wittenberg, var det også utvilsomt hans hensikt å komme den avlatshandelen som noen gjorde seg skyldig i, til livs. Opprinnelig tenkte han ikke å bryte med Kirken, men han ble med eller mot sin vilje trukket lenger og lenger vekk inntil bruddet var en kjensgjerning. Luther selv ble nå det sentrum som alt dreiet seg om. Hans lære var en ny lære, den brøt med Kirkens autoritet og Luther satte seg selv opp som eneste autoritet. «Min lære kan ikke bedømmes av noen, ikke engang av englene. Den som ikke mottar min lære, kan ikke bli frelst,» sier Luther. (Erlangenutg. bind. 28).

En ny lære står frem

Det kunne være av interesse å se litt nærmere på Luthers lære, da det jo var denne som ble innført i Norge med reformasjonen i 1537.

Mens den katolske Kirke kjempet for å løse seg fra staten, stilte Luther sin religion under statens kontroll. I sin bok «Sigrid Undset — en studie i kristen realisme» sier professor A. H. Winsnes: «Sigrid Undset viser hvordan Luther har en ikke liten del av ansvaret for den sekularisering som har funnet sted siden renessansen. Hva man enn kan mene om Luther som kristen personlighet — Sigrid Undset har ikke noe tilovers for ham — så kommer man jo ikke utenfor den kjensgjerning at Luther ikke alene brøt med Kirken, men underordnet sin nystiftede kirke de tyske fyrster, dvs. under staten. Prinsipielt mistet derved den evangelisk-lutherske kirke sin åndelige suverenitet og ble i hvert fall i Tyskland et støttepunkt for statsabsolutismen . . . Som overnasjonal, universell åndelig organisasjon hadde den lutherske kirke i prinsippet kapitulert.» Reformasjonen betegner altså her et brudd med et av de viktigste prinsipper som Nicolaus Brekespear var en talsmann for.

Den nye lære som ble utbredt gjennom reformasjonen betegner også et brudd med de gamle kirkelige tradisjoner. Bibelen alene skulle danne grunnlaget for troen. I den katolske Kirken var Bibelen (og det er den ennå) en del av den gamle kirkelige tradisjon. (Kirken kom før Bibelen). Luther kastet overbord hele den kirkelige tradisjonen bortsett fra Bibelen, og gjorde seg selv til autoritet når det gjaldt tolkningen av tekstene. Den personlige opplevelse av Skriften ble vesentlig for Luther. Konsekvensen av dette ble at det enkelte menneske herefter skulle ha rett til å tolke Bibelen på egen hånd. Reformasjonen innfører derved prinsippet om den subjektive bibelfortolkning. Den store Luther-kjenner i Oslo, dominikanerpater A. J. Lutz, sier i sitt skrift «Hva har Luther å gi oss?»: «Den moderne vantro er en direkte frukt av hva Luther har sådd, da han proklamerte de kristnes rett til å tolke Bibelen på egen hånd.» Den franske filosofen Jacques Maritain sier om Luther og hans lære at det er «selvets komme», «the Advent of Self», som det heter i den engelske oversettelsen «Three Reformers».

Luther lærte også at mennesket rettferdiggjøres ved «troen alene». Dette prinsipp anså han selv for så viktig at han sa at hele reformasjonen står og faller med det. Gode gjerninger hadde etter Luthers mening ingen betydning for å oppnå salighet i himmelen. Troen alene, mente han, frembragte gode gjerninger av seg selv. Moralbudene måtte holdes, men det var ingen betingelse for salighet. Luthers berømte ord

«Pecca fortiter et crede firmius» (synd kraftig og tro kraftigere) var ingen oppfordring til synd. Men Luther mente at selv om man syndet kraftig, hvilket man ikke kunne unngå bare man trodde, så ville man bli frelst. Men hvilken virkning måtte ikke disse ord ha på menigmann?

Fornektelsen av nytten ved gode gjerninger fikk fryktelige følger for folks moralske og sedelige vandel. Dette var allerede Luther klar over. Han sier selv: «Massene oppfører seg så skandaløst mot Evangeliet, at jo mer man preker dess verre blir de.» «Jo lengre vi går fremover med denne læren, dess verre blir verden; det er den forbannede djevelens verk. Det er klart nok hvor meget grådigere, grusommere, skamløsere og ondere folk er nå enn under pavedømmet.»

Luther selv var nok i god tro, men han utløste krefter som han selv ikke mer kunne mestre. Det ser ut til at Luther, som jo selv i begynnelsen var katolsk prest, ikke var klar over den gamle katolske lære: at menneskenes gode gjerninger i bunn og grunn er Guds gjerninger fordi det er Han som frembringer dem i oss ved sin nåde. Det var på dette grunnlag (troen alene) at Luther forkastet Jakobs brev hvor det står: «Hva nytter det, mine brødre, om en sier at han tror, når han ikke har gjerninger? Kan vel troen frelse ham?» «Har den (troen) ikke gjerninger, er den død i seg selv.» (Jak. 2, 14 og 17).

Et annet vesentlig punkt hos Luther var læren om den trellbundne vilje. Mens den katolske Kirke hevder viljens frihet, mente Luther at mennesket ikke hadde noen fri vilje.

Luthers lære inneholder ikke bare de prinsipper som er nevnt ovenfor, men han tok også med seg en hel del katolske læresetninger. Av gamle katolske læresetninger som Luther tok med i sin lære, kan nevnes troen på Jesu frelsende, uforskyldte nåde og troen på frelsen ved Jesu kors. Men selv om vi regner med alt det Luther tok med seg av katolsk lære, blir det likevel bare deler av det som den ene, universelle Kirke lærte og trodde på. Men de spesielle lutherske læresetninger er nok til å vise at reformasjonen var et brudd med Kirken, og dermed et brudd med det som kristne mennesker hadde trodd på i femten hundre år. Luthers lære var hans egen personlige tro. Den passet muligens for Luther, og den gav ham, ser det ut til, fred i sjelen. Det var en individualistisk lære med sentrum i Jeget.

Martin Luther måtte føle at han var frelst. Denne protestantiske frelsesvisshet viser at hovedinteressen samler seg om Jeget. Noe av det vesentligste for et menneske er, etter Luthers lære, å ha visshet om sin egen frelse, mens det viktigste, etter katolsk lære, er å ha visshet om Guds kjærlighet og barmhjertighet. Selv om Luther ved sin lære om den trellbundne vilje tilsynelatende fjerner seg fra humanismens egosentrisitet, så viser han ved sin lære om det enkelte menneskes frelsesvisshet at sentrum allikevel er selve mennesket.

Selv om den evangelisk-lutherske teologi ikke regner mer at mennesket er forutbestemt til frelse eller fordømmelse, så fører den i sin konsekvens til dette. Mennesket er nemlig ved syndefallet blitt ute av stand til selv å øve gode gjerninger; alle menneskenes gjerninger er onde fordi mennesket er ondt til bunns. Det å tro er en god gjerning, og det er også derfor Kristi verk. Da mennesket, ifølge Luther, ikke har noen fri vilje til selv å ville motta Guds nåde til å tro, må denne

nåden inngis i oss uten vår egen medvirken. Konsekvensen av dette må bli at man enten må tro at alle blir frelst, eller at noen på forhånd er utpekt til frelse, andre til fordømmelse. Den evangelisk-lutherske kirke har imidlertid ikke trukket denne konsekvens, men vi finner den hos Calvin. Den katolske Kirke lærer også at alle gode gjerninger er Guds verk i oss, men den lærer dessuten at mennesket har en fri vilje til å velge om han vil motta nåden eller ikke. Ingen blir frelst som ikke *vil* bli frelst, og ingen går fortapt som ikke selv *vil* det. Som en naturlig følge av Luthers lære om menneskenaturen, arvesynden og den trellbundne vilje, kan vi se hans motvilje mot filosofien og fornuften. Luther sier at fornuften er gitt oss av Gud for at vi skal bruke den i det daglige, jordiske liv. Når det gjelder det åndelige liv, mener han at fornuften er av det onde. «Fornuften er djevelens hore,» sier han i sin siste preken i Wittenberg. Han mener at fornuften står i motsetning til troen. På samme måte taler han om logikken som han mener ikke hører hjemme i teologien. Jacques Maritain peker forresten i denne forbindelse på at det ikke er så få selvmotsigelser i Luthers lære når det gjelder disse filosofiske problemer.

Det var renessansen med sin sterke betoning av det individuelle menneske som hadde ført til oppløsningen av middelalderens kristne enhet. Den førte også til det moralske forfall i den katolske verden. Men, som Sigrid Undset sier: «Renessansens mænd og kvinner slos og elsket og intrigerte og nød alt som livet kunde by dem av intellektuelle gleder og kunst og skjønnhet og sanselig nydelse, men enda var i det store og hele den gamle katholske bevissthet om menneskehetens solidaritet uskadt.» (Sitat etter prof. Winsnes: «Sigrid Undset»).

Luther hørte med til dem som ønsket å reformere kirkelivet, men da han brøt med Kirken og grunnla sin egen religion med sin egen person som sentrum for interessen, ble hans bevegelse ingen årsak til forbedringer, men utelukkende et resultat av renessansetidens og humanismens sekularisering av mennesket. Reformasjonen er således et produkt av den sekulariseringsbølge som gikk over Europa i det 15. århundre.

Det bør understrekes at Luther selv ikke tenkte på å bidra til tidens sekularisering, hans opprinnelige hensikt var tvertimot å stanse sekulariseringen. Men Luther ble av omstendighetene ført videre enn han selv hadde tenkt, og kunne ikke lenger kontrollere utviklingen. Den lutherske kirke ble underordnet den verdslige myndighet, staten, og dermed var resultatet gitt.

Det var særlig læren om den individuelle tolkning av Bibelen som naturlig førte til en oppløsning, som viste seg i en ytterligere oppdeling av kristenheten. Denne oppdelingen begynte allerede på Luthers egen tid og har siden fortsatt. Som eksempel kan nevnes at det i de Forente Stater alene idag finnes ca. 250 forskjellige protestantiske kirkesamfunn. Professor Etienne Gilson sier at vi alle gjerne vil danne oss vår egen overbevisning. Og når vi er kommet frem til en overbevisning, holder vi på den så godt vi kan, uansett hva andre folk sier. Til slutt sitter vi der med hver vår oppfatning av tilværelsens problemer. Slik er det også med filosofene, sier han. Det er snart like mange filosofiske systemer som det er filosofer. De er alle uenige med hverandre og er stolte av det. For da er de originale. Det er meget bedre å være original enn å

ha samme mening som andre. I det trettende århundre hadde alminnelige folk og også filosofene og teologene, forskjellige oppfatninger. Men det var i hvert fall slik at det var enighet om visse fundamentale grunnsetninger. Grunnen de sto på var den samme. Det eksisterte en universell sannhet.

Hvorfor Norge lå åpen for reformasjonens innmarsj

I året 1536, året før den lutherske lære ble innført i Norge, hadde landet mistet sin selvstendighet og var blitt et lydrike under Danmark. Protestantismen var ikke ønsket i Norge, ja folk visste ikke engang hva det var. Det var en ny og ukjent lære som nå på kongens befaling ble innført i Norge. Protestantismens innførelse i Norge støtte på overraskende liten motstand. Bare mot erkebiskopen, Olav Engelbrigtsson, måtte kongen bruke makt. I «Det Norske Folks Liv og Historie» sier Sverre Steen: «Olav Engelbrigtssons liv er en høi tragedie som ingen dikter ennu har gitt dramaets form. Han er helten som kjemper for de høieste mål, ikke for seg personlig, men for de makter han tjener, og som drives fra nederlag til nederlag inntil døden frir ham ut. Hans program var selvstendighet for Norges rike, uavhengighet for den katolske kirke i Norge.»

Det er flere årsaker til den lille motstanden reformasjonen møtte i Norge.

I 1349 kom svartedauen til landet, og det ser ut til at to tredjedeler av befolkningen døde av farsotten. I tilknytning til svartedauen ble Norge rammet også av en økonomisk katastrofe. Andreas Holmsen sier om dette i sin «Norges Historie»: «De forskjellige talloppgavene over økonomiske forhold i Norge etter mannedauen bygger sammenlagt opp et virkelighetsbillede så uhyggelig at en helst vil nekte å tro på det: hele bygder fullstendig avfolket, tusenvis av forlatte og tilgrodde gårder overalt, halvparten eller mer av den gamle innmarka udyrket på de gårdene som var i bruk, eiendomsverdiene svunnet inn til en brøkdel av tidligere. Det uhyggeligste og utroligste ved det hele er at en møter slike tilstander i store deler av landet opptil to hundre år eller enda mere etter det opprinnelige sammenbruddet.»

Som i Europa ellers gikk svartedauen forholdsvis hardest ut over presteskaper. De fleste prestene og nesten alle biskopene døde. Erkebiskopen i Nidaros og nesten hele domkapitlet døde også. Prestene ble erstattet med unge gutter som ble presteviet uten å ha tilstrekkelig utdanning. Dessuten mistet Norge det meste av sitt aristokrati som den gang bar samfunnet. Av forskjellige grunner tok det lang tid før Norge kom på fote igjen etter katastrofen; i 1937 var Norge enu et svekket land. Uten å yte synderlig motstand måtte Norge først politisk, derefter også religiøst underkaste seg Danmark. Det er blitt hevdet at hvis Norge ikke hadde vært forenet med Danmark i reformasjonstiden, ville det ha fortsatt å være et katolsk land, og kommet til å innta omtrent samme stilling i Norden som Irland innenfor de britiske øyer.

Nicolaus Brekespears verk styrtes

I året 1153 kom kardinal Nicolaus Brekespear til Norge som en representant for de gregorianske universalkirkelige idéer. Den norske kirkeprovinsen som ble opprettet da, var en del av den ene universelle Kirke. Reformasjonen av 1537 brøt med disse idéene. Den

var i seg selv et brudd med Kirken. I stedet for en universell Kirke fikk vi en nasjonalkirke.

Nicolaus Brekespear oppnådde å løse Kirken i Norge fra avhengigheten av staten og sikret den et selvstendig økonomisk grunnlag. Reformasjonen bandt den nye nasjonalkirke til staten, gjorde den til en statsinstitusjon med kongen som overhode. Den katolske Kirke hadde hevdet at geistligheten måtte være uavhengig av den verdslige makt for å kunne hjelpe til å gjennomføre de universalkirkelige idéer. I 1537 ble geistligheten i Norge atter gjort avhengig av staten, av den verdslige makt.

Mens man på Nicolaus Brekespears tid gikk inn for å bruke norsk sprog så meget som mulig, under gudstjenesten (prekenen), i bønnebøker etc., så ble kirkens sprog etter reformasjonen dansk. «Prestene var danske, kirkesproget ble dansk, og kirken ble bare en tjener for danskdommen i Norge. I prestenes fotspor fulgte de verdslige embedsmenn. Rettssproget ble mer og mer dansk, lovene ble oversatt på dansk, og dansk ble tilslutt det mål som taltes i byene og i de høyere lag i samfunnet. Bøndene som hørte sine prekener og fikk sine tinglysninger skrevet på et fremmed mål, om det enn stod deres eget aldri så nær, sank ned i van-kunnighet og overtro.» (Alexander Bugge: «Illustrert verdenshistorie»).

Mens Nicolaus Brekespear ved å gjøre Norge til egen kirkeprovins satte Kirken i Norge i direkte forbindelse med Rom, med den kirkelige læreautoritet, og dermed knyttet Norge nærmere til Europas ledende kulturland, så betegner reformasjonen et direkte brudd på alt dette. Ikke bare ble forbindelsen med Rom brutt, men Norge mistet også for en stor del den åndelige kontakt med det øvrige Europa, bortsett fra Tyskland, og ble lagt åpen for en altfor ensidig tysk protestantisk kulturpåvirkning.

Det var ikke bare i de ytre former at reformasjonen betegner et brudd med det gamle. Også selve læren var ny. Det norske folk hadde en sterk hengivenhet for den katolske Kirken, og det var ingen tegn på at folket hadde løst seg åndelig sett fra Kirken. Dette visste kongen, og det ble derfor bestemt at protestantismen skulle innføres i Norge med stor forsiktighet. Det skulle gjøres slik at folket (den uvitende almuen) ikke skulle merke forandringene. Man gikk ikke frem med åpent visir, som den gjør som intet har å skjule. Det skulle til å begynne med arbeides i det skjulte, med fortielser, idet man lot som om alt var som før. Som eksempel kan nevnes at prestene til å begynne med under messen skulle løfte nattverdrødet uten å konsekrere det, så folket kunne tro at de så innviet nattverdrød. «Men da et nytt slektledd av prester og av sognebarn som ikke selv hadde opplevd katolisismen, stod frem, da satte myndighetene inn med et energisk arbeid for å innarbeide den nye lære, den rene lutherske lære.» (Sverre Steen i «Det Norske Folks liv og historie.»)

Om den moralske og sedelige forfallstid som fulgte, sier Sverre Steen videre: «Den katolske Kirke hadde utøvd en meget streng, og man tør vel si nyttig tukt over almuen i Norge. Kirken har sikkert sin store del av æren for at nordmennene ble temmet inn i civiliserte samfunnsformer. Den hadde ikke beseiret all råskap og villskap, men den hadde utvilsomt løftet det moralske nivå. Kirken hadde ikke bare eid bondens jord, men også bestemt store deler av hans livs-førsel ved bud og forbud, om faste og hvile og avhol-

denhet. Gjennom skriftemålet hadde presten banet seg vei til hans fortrolighet, og ved åndelig bot og fromme gjerninger kunne han sone syndene sine. Ved reformasjonen knekket denne autoritet sammen og ble aldri gjenreist senere. Bispen som før hadde reist gjennom landet med prektig følge, kom en meget sjelden gang skramlende i en slede med et par svenner. Presten giftet seg og fikk barn, mange barn. Og prestebarn var som bondebarn. Det hellige ved embedet ble fordunklet. De gamle fastebud forsvant, ja presten forbød å holde dem; den gamle tale om avholdenhet lød ikke mer med den gamle styrke — presten avlet selv barn. Den åndelige bot ble det slutt med. Visstnok var det skrifte før en gikk til nattverdsbordet, men det ble bare en form. Gode gjerninger hadde tapt sin soningsmakt; nu kom det an på anger over synden, på tillit til Guds nåde — vanskelige begreper for ufilosofiske mennesker. Den personlige ansvarsfølelse skulle erstatte kirkens faste hånd. Men folket fikk større frihet enn det maktet å bære. Når kirken slapp sitt tak på menneskene, og når samtidig alle de nye idéer fra Europa brøt inn over landet, da måtte følgen bli oppløsning og alt det vi kaller forfall. Når oppløsningen ikke ble enda verre, kom det av at folket holdt fast på det gamle, neppe bevisst, men av naturlig treghet.»

Til dette lange sitat er å bemerke at anger over synden og tillit til Guds nåde også var gammel katolsk lære. Skrifte og absolusjon hjelper ikke hvis man ikke oppriktig angre sine synder.

Fra det stolte Nidaros til en delt folkekirke

Nicolaus Brekespear fikk, som det ser ut til, sendt håndverkere fra Rom til Nidaros og Hamar for at de skulle hjelpe til å bygge de nye katedralene. Han var således årsak til en oppblomstring av kirkearkitekturen. At også kirkekunsten blomstret, har vi mange eksempler på. Det er nok å kaste et blikk på den middelalderiske kirkekunst i domkirken i Trondheim, og man får et umiddelbart inntrykk av det nivå man var nådd opp til. Reformasjonen ødela alt dette. «For norsk kirkekunst ble reformasjonsårhundret en dystert tid», sier professor Sverre Steen. Helgenbilder, altertavler og andre dekorasjoner ble brent eller ødelagt, kirkens kostbarheter ble ført til Danmark og solgt eller smeltet om til mynt, og meget forsvant på veien på grunn av forlis eller av andre årsaker. Alt før 1537 begynte man å fjerne kostbarheter fra klostre og kirker i Norge. Jorden kom under kronen, eller den ble gitt som len til adelsmenn.

Helt uten motstand gikk det imidlertid ikke med protestantismens innførelse i Norge. Biskopene og prestene ble dels landsforvist, dels fengslet, dels søkte de ut på landet hvor de tok seg arbeid. Den ennå ikke viede biskop av Oslo gikk over til lutherdommen og ble superintendent der.

Allerede før Nicolaus Brekespears tid hadde kristendommen festnet seg godt i folket. Kardinalens verk i Norge gjorde at den festnet seg ytterligere, og i den tiden som kom kunne man virkelig tale om en folkekirke i Norge, en folkekirke som ikke bare var blitt hele det norske folks personlige eiendom, men som dessuten var en del av den ene, universelle Kirke. Nordmennene trodde det samme som hele den øvrige kristenhet. I Morgenbladet (mai 1950) sier Carl Fr. Engelstad: «Europas enhet skaptet i sin tid av to

Det meddeles herved at siste frist for påmelding til deltagelse i fellesreise-arrangementet pr. jernbane til og fra jubileumsbyen definitivt er satt til mandag 6. juli kl. 14.00. Metro-bussen er imidlertid allerede overtegnet, og dersom ekspektanselisten for evt. buss nr. to innen nevnte dato ikke omfatter minst 30 personer, må de som heretter melder seg innstille seg på jernbanereise (se nedenfor).

Etter hva vi har bragt i erfaring medfører gruppemoderasjonen for de togreisende ikke at en absolutt må holde seg til reisetidene som er oppgitt i avsnittet nedenfor om jernbanereisen. Men for å få reservert togplass og, om ønsket, å få ordnet med innkvartering i Trondheim, må Metro ha nøyaktig beskjed innen påmeldings-fristens utløp, 6. juli: denne frist gjelder også dem som bare skal ordne innkvarteringen gjennom Metro.

Innkvarteringen i Trondheim. I alt er nå sikret overnattingsmuligheter for ca. 180 deltagere, herav 70 plasser på Bispehaugens skole, basert på ungdom. De resterende sengeplasser er reservert på hoteller, studenthjem etc. og prisen pr. overnatting pr. person varierer fra ca. kr. 6.— til ca. kr. 12.—. Dersom deltagerantallet skulle overskride ca. 180, kan privat innkvartering sikkert ordnes.

Jernbanereisen blir satt opp med avgang fra Oslo lørdag 25. juli om aftenen med ankomst til Trondheim søndag morgen 26. juli, og avreise fra Trondheim mandag aften 27. juli med ankomst til Oslo tirsdag morgen 28. juli. Denne reise er satt opp med henblikk på de deltagere som vil være til stede i Trondheim, men gjennomføre reisen på kortest mulig tid. Et begrenset antall soveplasser kan påregnes, og en finner det rimelig at disse i første rekke tildeles eldre deltagere.

Det er innvilget gruppemoderasjon for togreisen. Legitimasjonen må da gå gjennom Metro. I så fall vil prisen for reisen Oslo—Trondheim—Oslo, 3. kl. uten sovevogn bli ca. 90 kroner. Tillegg for sovevogn er kr. 12.— en vei.

Bussreisen vil bli gjennomført med avreise fra Oslo lørdag morgen 25. juli med ankomst til Trondheim samme aften. Hjemreise fra Trondheim tirsdag morgen 28. juli med ankomst til Oslo samme dags aften. Reisen krever for bussturens vedkommende 4 reisedager medregnet opphold i Trondheim. (Nærmere klokkeslett siden).

Bussturen vil komme på ca. 80 kroner pr. person. Det vil bli benyttet spesialbygde turbusser med høyryggede stoler.

*

Alle forespørsler angående reise, innkvartering etc. rettes til Metro Trafikkselskap, Karl Johansgt. 31 (inng. Arbeidergt.).

elementer: den antikke kultur og den romerske kirke. Tvers over stridende krav og tilskyndelser skapt her et åndelig fellesgods som formet Europas sjel. Og hva har vi gjort med dette? Hva har Norge gjort med dette? Den romerske kirkes omspennende sammenheng har vi brutt ut av i en misforstått individualisme, som i løpet av tre hundre år har forplumret all religiøs sammenhengsfølelse i vårt land og kastet den kristne tenkning ut i en tilintetgjørende splittelse mellom en serie del sannheter».

Johannes Jørgens

Tanker om et menneske og en dik

Landflyktig fra lykken

«— — — Og saadan gik det til, at den næppe sexten-aarige Dreng, som en Sensommeraften i 1882 stod ut paa Københavns Banegaard, slæbende en klodset, grøn Vadsæk, var ikke blot en Sandhedssøger, som var kommen for at finde de Vises Sten, og en Oprørsdrømmer, som vilde udrydde Tyrannerne — han var ogsaa, og mest, en Landflygtig fra Lykken, og han begyndte sin ungdom med at se sig tilbage . . .»

PROGRAMMET I HOVEDTREKK

Lørdag 25. juli:

- Kl. 20.00: Mottagelse av Hans Eminense kardinal *Bernard Griffin*, erkebiskop av Westminster.
Velkomsthilsen ved biskop *Johs. Rùth*.
Divisjonsmusikken spiller.

Søndag 26. juli:

- Kl. 10.15: Prosesjon til Høyskolen.
» 11.00: Pontifikalmesse i aulaen ved kardinal *Griffin*, preken av biskop dr. *J. Mangers*. Anledning til å bese Domkirken.
» 18.00: Jubileumsmøte i Høyskolens aula.
Prolog.
Kardinalen fremfører sin hilsen.
Festtale av pater *Finn D. Thorn*, O.P.
Orkestermusikk.
» 20.00: Festaften i Handelsstandens hus, med hilsningstaler.

Mandag 27. juli:

- Kl. 7.30: Valfart til Stiklestad.
» 10.30: Prelatmesse; preken av biskop *Rùth*.
» 13.00: Stevne ved Olavs-støtten. Foredrag av dr.philos. *Daniel Haakonsen*.
» 18.00: Avslutningsgudstjeneste i St. Olavs kirke; preken av apostolisk prefekt Mgr. *J. Wember*.

Norge var i liten grad blitt berørt av den sekulariseringsprosess som gikk over Europa på slutten av middelalderen. Men fra 1537 av kom den til landet i stadig sterkere grad. Har den evangelisk-lutherske kirke maktet å føre folket ut av denne sekularisering? Kan vi i dag si at det finnes en folkekirke? Har den evangelisk-lutherske lære gitt det norske folk en dyper og sterkere kristentro enn det hadde før 1537? Og er, i tilfelle, denne kristentro blitt hele folkets personlige eiendom?

en vender hjem

- fra en svunden tid og til i dag

Det er som vi kjenner igjen disse sære og vemodige ord fra vår egen ungdom, eller fra Bjørnson, eller fra Hamsun. Det er det unge mennesket, revet løs fra sitt hjem, alt det kjente og nære og som nu — i sin ensomhet og forlatthet — stirrer opp mot de fjerne stjerner som flimrer blekt gjennom storbyens røk og tåke. Det er vel ikke mange som nå erindrer disse ord, skrevet i den merkelige og betydningsfulle bok: «Mitt Livs Legende» av Johannes Jørgensen.

Kjøbenhavn i året 1882 — — —

Det var Georg Brandes, det var Höfdding og det var Hørup.

Det var revolusjon i de unges sinn, romantikken skulle feies vekk og det nye, det reelle og virkelighetsnære, det ekte og det sanne, ja — alt det som fikk sitt navn i «Realismen» ble den nye tids «romantik».

Men se — diktere er noe for seg selv. Georg og Edvard Brandes kunne nok forlange at alle gjerder skulle rives, at «romantiken» skulle rykkes opp med roten og kastes på varmen, men dikterne, kunstnerne — disse sære blomster i hverdagens have — de har en tendens til å «leve baklæns» for å bruke ett uttrykk av Søren Kierkegaard.

Og der var nye sanger ute i verden. Fremmede og nye. Fra Frankrike: Baudelaire med «Fleurs du Mal», og Johannes Jørgensen skriver («Essays» 1906): «— Disse Vers virkede paa mig som Heine seks Aar før havde virket. — — — Da min Ven (Viggo Stuckenberg?) tav og forventningsfuldt saae op — selv betaget for at se min betagelse — spurgte jeg blot om hin Fremmedes Navn. Det var Charles Baudelaire.» Og der kom ennå en: Paul Verlaine.

I Sverige — som i Europa for øvrig — buldret en demon omkring — August Strindberg!

I Norge, som om det lille landet ikke hadde hatt nok med Ibsen, Bjørnson, Kielland og Lie — kom nå denne galningen Knut Hamsun. Først med «Sult» (Hvor kjente Viggo Stuckenberg og Johannes Jørgensen seg selv igjen!), så med den merkelige og underfundige «Mysterier» og så brekker han staven over hodet på Ibsen og andre autoriteter.

Og fra øst, fra Russland kom foruten den før kjente Tolstoj, nå også bøkene av Dostojevskij, Turgenjev og Gontjarov strømmende inn over de unge i 90-årenes Kjøbenhavn.

Se, det var en tid —!

Den 87 år gamle æresborger av Assisi og av Svendborg.

Ordkunstneren

Johannes Jørgensen var ikke bare studenten i den store byen. Han var allerede i denne tidlige tid ordkunstneren, han var dikter. Hans første diktsamling kom ut i 1887. Kanskje litt overlesset i de famlende og fortvilte forsøk på å uttrykke det egne «jeg»-et og vel også merket av lesning og studier:

« — — — — — — — men øjesløv —
jeg gaar, sjælssbitter, viljeveg og tankedøv.»

og:

« — — — — —
min Hjørneblomsts tankefostrende Blade —»

Men Johannes Jørgensen var da bare 20 år.

Fra den samme unge alder stammer noen andre dikt. gjengitt i diktsamlingen «Af det Dybe» 1909; det er Gamle Sange — og her viser Jørgensen seg fra en annen og sterkere side og — som det skulle vise seg — mere sin egen form nær:

« — — Jeg vandred en Gang hin fjærne Sti,
som slynger sig, solhvid og støvet —
der risler en Bæk under Graner forbi —
jeg kender det ilende Vands Melodi —
det gør mig, o Gud, saa bedrøvet . . . »

Så utsøkt i ord og rytmer, så lite flamlende etter rimet. Stille og fint og med ungdommens uro, lengsel og smerte. Han lengtet hjem, og han mintes «hende».

Ingen annen i dansk poesi og prosa har vel hatt et så fint sinn og øre for ordenes verdi og den stilistiske rytme som Johannes Jørgensen, og jeg begår vel ingen grov filologisk uaktksomhet ved å stille ham side ved side med J. P. Jacobsen og Søren Kierkegaard. Der var jo også andre: Viggo Stuckenberg, Sophus Claussen, Helge Rode og — naturligvis — Holger Drachmann. Så er det ennå en, en som jeg kanskje ikke skulle ta med her i denne korte epistel, men som karakteriserer motstandens ytterlighet: Jeppe Aakjær.

Aakjær var fra første stund (ved århundreskiftet) en innbitt hater av hva han kalte: «— — det Interregnum af luftig Fantasteg og erotisk og katolsk Sømmensurium eller overrefineret Sensualisme, der præger 90'ernes Ti-aar med Johannes Jørgensen og de andre midnats-tudende Taarnugler i deres maanebelyste Glamhuller . . .»

Og Aakjær synes ikke dette er nok men fortsetter:

«— — — Det har ligefrem altid været mig noget af en Pestilense at læse en Forfatter som Johs. Jørgensen. Hans fænomenale Skabereri baade i Stil og Livsopfattelse kan faa mig til at spy! — — —»

Vel — ordene får stå for Aakjærs egen regning, men han tar mange med i sin forkastelse, både i Danmark og ellers.

Fra Svendborg til Assisi og Kirken

Johannes Jørgensens konversjon skjedde i året 1896. Det var et avgjørende skritt for ham og foregikk ikke uten de tyngste indre oppgjør. Men for ham var det en nødvendig konsekvens, hans søken etter sannhet og hans ærlige legning tvang ham til å ta konsekvensene av hva han hadde lært og sett og hva hans eget indre sjeleliv krevde av ham. Han var ingen akordenes mann, der har aldri vært noen halvhet i ham og derfor — var vegen gitt. Så ble han ennå mere ensom og han skrev («Af det Dybe»):

«— — — *Og Taagen græder over alle Grene,
og gule Pytter staar blandt Gadens Stene —
min Gud, min Gud, hvor jeg er bleven ene!* — — —»

Den dypfølte smerte i dette diktet kan ingen ta feil av. I «Mitt Livs Legende» forteller Johannes Jørgensen om denne utvikling, om den smertefulle, tunge og ensomme vandring fra hjemmet i Svendborg, vennene i København, og til Assisi og Kirken.

Det var mange som mente og skrev at han nå var endt som kunstner. Men kunstnerisk har han intet tapt og mennesket har vunnet meget. Han isolerte seg ikke, ble ingen «— Munk i Lunde —», de mange reiseskildringer viser det: Reisebogen, Fra det ukendte Frankrig, Af Oliventræets Frugt, Breve fra Assisi, m. fl., disse bøker sammen med hans Livsskildringer, Livserindringer og lignelser, viser hans sterke interesse for det menneskelige

og det kulturelle. Det sterkeste slag for Johannes Jørgensen i denne tid var hans ungdomsvenn Viggo Stuckenberg's tidlige død (1905) og vakrere avskjedsord til en venn har vel aldri vært skrevet: «— Og i mitt Hjerte siger jeg ham Farvel.»

«Farvel, du gamle, trofaste Kamerat, med hvem jeg har vandret saa mange ensomme Veje og saa mange natlige Gader til Ende! Farvel, du min Ungdoms Vandringsmand, aldrig trøttede Ahasverus, hvis Skridt jeg i ti aar igennem har hørt ved Siden af mine! Farvel, du min første, min bedste Ungdomsven, som jeg aldrig mere skal se — Forvel, den evige Flygtning, du dagsky Fredløse, du Mørkeprins og Fyrste af Maaneskinnets Riger! Jeg siger dig Farvel som jeg aldrig før har sagt nogen Farvel, og det er, som bar du min Sjæl bort med dig, ind i et Land, jeg aldrig mere skal betræde . . . ind i det evigt Forgængnes uigenkaldelige Intet . . .»

Verdensberømmelse og hjemferd

Johannes Jørgensens mest kjente bok utenfor Danmark, er vel hans bok om «Den hellige Frans af Assisi», som kom ut i 1907. Denne sterke og på mange måter merkelige bok er også — ved siden av H. C. Andersens eventyr og fortellinger — den mest leste verden over av danske forfattere. Mange er de pilegrimer som har besøkt hans bolig i Assisi for å takke ham for denne boken. Og betegnende for Johannes Jørgensens lange landflyktighet er det at til denne bokens tredje opplag skrev han under forordet: p. t. Svendborg, septbr. 30. 1925. Selv fikk han sitt annet hjem i Assisi og bortsett fra korte opphold i hjemmet og andre steder, bl. a. Vadstena hvor han skrev boken om Birgitta, har han bodd der siden 1916.

Men nå — etter alle disse år — kommer han atter hjem til Svendborg og denne gang for alltid. Han vil bosette seg i sitt gamle barndomshjem. Er blitt æresborger av sin hjemby såvel Assisi (1922) som Svendborg (1926), og i år ble han utnevnt til æresdoktor ved Stockholm Universitets filosofiske fakultet.

Jeg kan ikke slutte denne «vandring» uten ennå et sitat og denne gang fra Johannes Jørgensens diktsamling «Efterslæt» fra 1931:

«— *Nu skrider Aaret under Ak, hold mig ej tilbage —
og Vintren vælder frem — i Øst Syvstjernen staar.
en gammel Pilgrim stunder Det er kun nogle Dage,
nu til sit andet Hjem. saa er det atter Vaar.*

*Syvstjernen staar i Øster, Og venter intet Foraar,
da er det Tid at gaa. men kun en ensom Grav,
Mig kalder fjærne Røster saa giv mig med i Graven
bag Bjærge, som er blaa. min gamle Vandringsstav.»*

Er dette kristen lyrikk? Eller — er den verdslig?

Jeg vet ikke, jeg vet bare at det er lyrikk slik den alltid har vært når den har vært god, når den er ekte.

F. Holst Eines.

Vallferdi til Kevlaar

Av HEINRICH HEINE*

Frå tysk ved Wollert Hallvard Keilhau

I

Ved vindauga stod mori,
i sengi sonen låg:
«Statt heller opp, du, Vilhjem!
Eg skodeferdi såg.»

«Å, mor, eg er så sjuk at
eg kan kje høyra, sjå!
Eg minnest sæle Greta, —
mitt hjarta verkja må!»

«Statt opp! Me fer til Kevlaar!
Tak rosekrans og bok!
Guds mor, ho vil ditt hjarta
få godt att, arme krok!»

Der blakrar kyrkjefanor;
dei syng på kyrkjegjerd;
det er i Köln i Rhinland, —
Der gjeng ei skodeferd.

Og mori fylgjer mengdi;
ho syner sonen veg;
Dei bae syng i koret:
«Heil deg, Guds mor, heil deg!»

II

Guds moder ber i Kevlaar
i dag sitt beste skrud
Ho mykje hev å gjera, —
dei sjuke søkjer Gud.

Og alle desse sjuke
hev gåvor teki med.
Av voks er lemer maksla, —
sjå, føter, hender med!

Og den som voks-hand ofrar
vert fri for sår på hand;
og legg du fram ein voks-fot,
du foten leda kan.

Til Kevlaar gjeng mange på krykkjor, —
no dansar på lina dei godt.
Med lamne fingrar kom andre, —
dei spelar ein sprettande slått!

Og mori, ho tok eit voks-ljos
og gjorde eit hjarta av det:
«Gjev det til Guds heilage moder,
så lækjer ho verk og ve!»

Det hjarta av voks tok sonen;
med sukk han til biletet skrid;
og tårar, dei væter hans augo, —
han mæler, og tungt han lid:

«Å, du, som så høgt er velsigna,
du reine, med heilage sinn,
du drotning i himmelriket,
for deg eg mi sorg ankar inn!

Eg budde med gamle mor mi
i Köln, i byen så gjæv,
i byen som mange hundrad
kapellhus og kyrkjor hev.

Og attmed oss budde ho Greta;
men ho ligg no longe på bår.
Eg gjev deg voks-hjarta, Maria, —
læk så du mitt hjartesår!

Om sjuke hjarta du lækjer,
på ferdi, på livsens veg
så inderleg bed eg og syng eg:
«Maria, eg lovar deg!»

III

Den sjuke sonen og mor hans
låg bae i blunden linn, —
då kom ho, Guds heilage moder,
og stiltrå i køven inn.

Ho over den sjuke seg bøyer, —
ho veit kva ho gjera tarv.
Så legg ho si hand på hans hjarta,
— ho smilte så blidt, og kvarv.

Og mori ser alt i draumen;
men endå meir fær ho sjå.
No vakna ho opp or svevnen;
for hundane gøydde så.

Der ligg han utrett i sengi,
til siste svevn sovna inn;
og morgonrøden smått leikar
på bae hans bleike kinn.

Og mori hendene nester;
ho visste ei rett med seg, —
med åhuga syng ho stilsleg:
«Maria, eg lovar deg!»

*) Heinrich Heine, tysk diktar av jødisk ætt, fødd i Düsseldorf 1797, død i Paris 1856. Gjekk i 1825 over til den lutherske kyrkja. Prosadiktar og lyrikar, best kjend for «Buch der Lieder» som kom i 1827.

Fatima og den nåværende pave

Johannes Maria Höcht: «Fatima und Pius XII», 110. s., 1952, Credo Verlag, Wiesbaden.

Maria-åpenbaringene i Fatima i 1917 var en mektig fredsappell til en krigsherjet menneskehet. Marias budskap var en lysflamme i det uhyggelige mørket verdenskrigen hadde lagt over kontinentet: «Jeg er kommet for å mane de troende til å endre sin livsførsel, til ikke å krenke Gud som så mange fornærmer, til å be, til å forbedre seg og gjøre bot for sine synder.» — Johannes Maria Höcht skildrer alle åpenbaringene i Fatima, hvor tusener av mennesker 13. oktober 1917 opplevet det gripende «solunder». Han gjør videre nøye rede for de mange helbredelser som har funnet sted i Fatima. Tusener av mennesker er der blitt helbredet for menneskelig talt uhelbredelige sykdommer. Enda flere har imidlertid der vunnet sunnhet på sjel og sinn. Fatima har vært en vekker for verden. Særlig klart er dette for Portugals vedkommende. Landet var i 1917 på vei inn i ny-hedendom. Kirken var blitt trengt tilbake og var ved å bli forfulgt. På få år vokste så en levende og livskraftig kristendom fram. De portugisiske biskoper har i et felles hyrdebrev anført: «Om noen for år tilbake hadde lukket øynene sine igjen og nå slo dem opp, ville de ikke kjenne Portugal igjen — så dyp og gjennomgripende er forandringen, som er blitt til ved den beskjedne og usynlige faktor — møtet med den Hellige Jomfru i Fatima.»

Johannes Maria Höcht vil også se Fatima-åpenbaringen i et videre perspektiv. Han understreker at denne åpenbaring fant sted i 1917 — at den således i tid faller sammen med den russiske revolusjon og at den har en særlig appell til Russland. Han fremhever at vigslingen til Marias rene hjerte er et ekko fra Maria-budskapet over Fatima. Vigslingen fant sted i den mørkeste skjebnetime den vesterlandske kultur i det siste århundre har stått overfor. 31. oktober 1942 skulle så betegne et nesten utrolig vendepunkt.

Forfatteren vil videre fremheve hvordan skjebnen til den nåværende pave har vært lenket til Fatima-åpenbaringen: 13. mai 1917 viste Maria seg for første gang for de tre barna i Fatima — samme dag til omtrent samme tid ble den nåværende pave viet til biskop i det sextinske kapell i Rom, hvor han 2. mars 1939 ble valgt til pave. Som biskop, nuntius, statssekretær og som pave har han alltid forkynt fredsbudskapet og gitt en «Fatima-appell» til menneskene om omvendelse, bot og kjærlighet. Men Paven er kanskje enda sterkere knyttet til Fatima-åpenbaringen: I dagene omkring proklamasjonen av det nye dogmet skal paven, i Rom, ha sett det samme solunderet som i 1917 vekket menneskene ved Fatima. — I Höchts bok vil man også finne en kort utredning om «Marias plass i frelsesordenen» og om «åpenbaringer og visjoner sett i lys av Kirkens lære». La det til slutt være sagt at boken har en rekke utmerkede bilder fra Fatima.

Helge Røstad.

Litteratur inngått til redaksjonen:

Johan Johnstad: Kirkens Gudstjenesteliv fra oldtiden til idag. Et liturgisk grunnriss. — Forl. Land og Kirke. 156 s.

Gustav Scherz: Im Rufe der Heiligkeit. Zeugnisse zur Fama Sanctitatis Niels Stensens. — Verlag Herder, Freiburg. Arne Frost-Hansens forl., Kb.havn. 75 s.

Sveriges overhyrde feirer 50-års preste- jubileum

I sommer kan Sveriges katolske overhyrde, biskop Johannes Erik Müller, feire sitt 50-års prestejubileum. Selve festdagen var 29. juni, men da biskopen, trass i sine 76 år, er på kollektreise i Sveits f.t., vil en markering av jubileet først finne sted senere på sommeren.

Biskop Müller, som er nestor blant Nordens katolske biskoper, har ledet Kirken i Sverige siden han for 30 år siden ble bispeviet av vår nåværende Pave, den gang apostolisk nuntius Eugenio Pacelli. Med utrettelig iver har han i alle disse år gått inn for sin ansvarsfulle gjerning i Sverige og nyter høy anseelse og respekt i alle kretser av det svenske folk.

Dessverre vil vi ikke ha gleden av å se biskop Müller blant rekken av de øvrige biskoper i Norden ved 800-års jubileet i Trondheim. Men han vil være representert ved biskop Ansgar Nelson, som siden 1947 har stått ved hans side som biskop-koadjutor.

St. Olav sender den høyreiste svenske overhyrde norske katolikkers ærbødigste lykkønskninger til det sjeldne jubileum.

FLYKTNINGEBREVET —

et beundringsverdig dokument!

På andre året utkommer dette «brevet» til de hundreder av katolske flyktninger som verdenskrig II har brakt til vårt land. Hvor mange de egentlig er, fremgår av det faktum at ca. 650 familier og enkeltpersoner nå regelmessig får brevet og ellers får nytte godt av det omfattende arbeid som utføres av «Hovedkomitéen for katolsk flyktingearbeid». Komitéens formann, Odd Barra, står som redaktør for det 4-språklige stensilerte brev, som åpner med norsk tekst. gjentas på italiensk (v. sokneprest Høgh), polsk (v. pastor pastor Wysiecki) og tysk (v. fru Gerta Klepper), vanligvis tilsammen 10—12 sider.

Det meste av stensilskrivningen faller på André Bongard mens mangfoldiggjørelsen utføres av Katolsk Bok- og Blad-sentral. M.a.o.: et velorganisert praktisk katolsk foretagende på idealistisk basis. Mottagerne, som får brevet gratis, er mer enn henrykt over denne kjærkomne kontakten med sin Kirke. Her gis ikke bare stoff av religiøs art og om konfesjonelle anliggender, men også orientering i norsk samfunns-lære og sosiallovgivning, etc.

Interesserte i flyktingearbeidet kan motta brevet ved innsendelse av kr. 5 for de årlige 10—11 numre (adr. Hovindveien 5 b, Oslo. *ihk.*

UTLANDET:

VATIKANET

Ensyklika i anledning 800 års jubileet for Bernhard av Clairvaux's død.

Pave Pius XII har sendt ut en ensyklika *Doctor Mellifluus* i anledning av at det i år er 800 år siden den hellige Bernhard av Clairvaux avgikk ved døden. Den hellige far ber alle kristne å etterligne denne helgen «for de farer som i dag truer Kirken og samfunnet er ikke mindre enn de var i det 12. århundre. I stedet for nestekjærligheten som fører til fullkommenhet, enighet og fred, ser vi hat, strid og uenighet. Uro, frykt og opphisselse herjer menneskenes sinn. Om evangeliets lys litt etter litt avtar i styrke og kommer til å lyse svakere i sjelene, eller om — noe som ville være enda verre — evangeliet blir avvist, har vi grunn til å frykte for at både hjem og samfunn vil smuldre hen.»

Paven understreker at den hellige Bernhard nådde fram til anerkjennelse takket være sin naturlige begavelse og overfloden av guddommelige gaver som ble gitt ham «slik at han fremsto som en dominerende personlighet, en leder i en broket verden full av vanskeligheter.» Dette er grunnen til at han er blitt så beundret av pavene og også av ikke-katolikker. Paven gjør seg også til talsmann for den idé som alltid inspirerte den hellige Bernhard, at vitenskapen aldri må skille lag med kjærligheten, og peker på at den hellige Bernhard gjorde kjærligheten til opphavet for alle sine handlinger og til det middel som hevet ham opp til Gud. Den hellige Bernhard lot det eksempel han selv ga, illustrere sin lære: selv om han helst ønsket å forbli i sin klostercelle, var han alltid nærværende med sitt råd, sine formaninger og oppmuntringer og med sine bønner, når Gud og Kirken behøvet dette. Da Kirken var truet av skismatiske bevegelser, forsonet han sjelene; da fyrster bekriget hverandre, var han fredens talsmann; da de hellige steder var alvorlig truet, fikk han fyrster og folk til å verne dem. Paven avslutter ensyklikaen ved å gjengi den hellige Bernhards henvendelse til Den hellige jomfru om forbønn hos Gud.

Sør-Koreas statsminister i audiens hos Paven.

Pave Pius XII mottok Sør-Koreas statsminister, *Too Chin Paik*, i audiens den 8. juni.

BELGIA

Minnesmerke for avdøde kardinal Mercier skal reises foran St. Gudule-katedralen.

Kommunestyret i Brussel bevilget under budsjett-behandlingen nylig 500 000 belgiske francs som bidrag til et minnesmerke for avdøde kardinal *Mercier*. Monumentet skal reises foran St. Gudule-katedralen.

CANADA

Messebok på eskimospråket ferdig utarbeidet.

To misjonærer i Canada er nå ferdig med oversettelsen av messeboken til eskimospråket. Arbeidet har pågått i tre år.

CHINA

Kommuniststyret inntar nå en vennligere holdning til kristendommen.

På kirkelig hold i Hongkong slår man fast at kommunistene i China nå inntar en vennligere holdning til kristendom-

ST. SUNNIVA SKOLE I OSLO

har i 1952/53 hatt 310 elever, fordelt på 13 klasser. Der har vært parallellklasser for alle trinn, så nær som for 7. skoleår. Avgangsklassens 21 elever har bestått den avsluttende prøve, og de fleste av dem er blitt opptatt i realskolen, de andre har meldt seg til framhaldsskolen.

men. Et tegn på dette ser man i den omstendighet at bare 7 misjonærer ble utvist i mai måned.

Det meldes også at biskopen av Lishui som har befunnet seg i husarrest i to år, igjen kan bevege seg i frihet og utføre sine plikter som overhyrde. Han har fått tillatelse til igjen å forrette gudstjenester i katedralen.

DE FORENTE STATER

Tallet på katolikker har passert 30 millioner.

Den amerikanske katolske årbok for 1953 som nettopp er utkommet, forteller om en imponerende vekst for Kirken i De forente stater og på Hawai-øyene. I de 48 stater er det i dag 30 253 427 katolikker, i Alaska og på Hawai-øyene 171 427. Dette betyr en tilvekst i løpet av et år på 1 017 588 personer. Fem erkebispedømmer og et bispedømme har over en million katolikker.

Arboken opplyser videre at der finnes 4 kardinaler, 26 erkebiskoper, 163 biskoper. Tallet på prester er steget med 763 til 45 222 og tallet på ordensfolk med 2 098. 118 104 lærere virker i katolske skoler.

Tallet på sykehus steg i årets løp med 10 og tallet på sengeplasser med 1 994 til 119 027. Hertil kommer 119 spesialklinikker. I 1952 betjente katolske sykehus 5 694 347 pasienter. Tallet på konvertitter lå godt over 100 000.

Den første katolske årbok ble sendt ut i 1817. Arboken for hundre år siden, altså for 1852, oppførte seks erkebiskoper, 26 biskoper, 1 471 prester og 1 545 kirker, fordeit på 32 bispedømmer og to apostoliske vikariater. Tallet på katolikker utgjorde den gang 2 096 300.

Ny opplagsrekord for den katolske presse.

De katolske dagsaviser og ukeaviser i De forente stater og Canada kan notere ny opplagsrekord. Tallet på abonnenter er kommet opp i 20 millioner. Der utgis i De forente stater og Canada 137 aviser og tidsskrifter.

Nye klasseværelser til 90 000 elever.

I New York er man nå ferdig med planleggingen til oppførelsen av klasseværelser i katolske skoler til 90 000 nye elever. Utgiftene vil beløpe seg til 100 millioner dollar. New Yorks katolske skoler har i dag 300 000 elever, hvilket er rekord. Man regner med en stigning i elevtallet i løpet av de kommende ti år på 30 %.

ENGLAND

75 000 voksne engelskmenn opptatt i Kirken under den siste krig.

Under den annen verdenskrig ble i alt 75 000 voksne engelskmenn opptatt i Kirken. Den holdning katolikken i alle kommuniststyrte land har inntatt til kommunismen har fremkalt en stadig voksende beundring hos det engelske folk. Et engelsk ukeblad minner om en profeti det snakkes meget om i England i dag: Under *Elisabeth II* vil England vende tilbake til den tro som det tapte under *Elisabeth I*.

HOLLAND

Nytt tidsskrift for anvendt sosialvitenskap.

I erkjennelsen av at den muntlige kunngjøring av Kirkens sosiale lære ikke er nok og at nettopp denne muntlige fremstilling må suppleres av en konkret analyse av situasjonen i dag, har Hollands katolske sosiologer besluttet å utgi et nytt tidsskrift: *Sociaal Kompas*.

ITALIA

Kristi legems-fest i Den evige stad.

Under enorm deltagelse dro på Kristi legems-fest en eukaristisk prosesjon gjennom Den evige stad. Prosesjonen ble avsluttet ved at kardinal *Micara* meddelte den sakramentale velsignelse fra Konstantin-buen. Kardinalen hadde på forhånd henstillet til Roms innbyggere om tallsterkt å slutte opp om prosesjonene for slik å gi et utvetydig bevis på at de gikk inn for Kristus og Hans Kirke. Prosesjonen tok til ved Kirken *Maria Ara Coeli* og dro langs *Via dei Fori Imperiali* forbi *Colosseum*.

Pliktoppfyllende til det siste.

En av Kirkens eldste ordenssøstre, moder *Maria Casella*, som er 92 år gammel, reiste nylig med fly tilbake til sitt misjonsarbeide i Afrika etter et besøk i sin fødeby *Malcesine* ved *Gardasjøen* som hun forlot for 7 år siden for å hellige seg gjerningen som ordenssøster.

KENYA

Årsaken til den terroristiske Mau-Mau-bevegelsen.

Misjonærene i den britiske koloni Kenya hevder at hovedårsaken til den uhyggelige, terroristiske Mau-Mau-bevegelsen er verdsliggjørelsen av skolene for de innfødte.

KOREA

Forfølgelsen av Kirken skaper øket tilslutning.

Kommunistenes forfølgelse av katolikkerne i Korea og disses faste holdning har fremkalt stor beundring hos koreanerne. På toneangivende hold i Korea har man gitt uttrykk for den oppfatning at tallet på katolikker vil fordobles i løpet av relativt kort tid.

LITAUEN

Den siste av ni biskoper.

Vatikansenderen melder at den siste av Litauens ni biskoper, *Kasimir Paltorakas*, befinner seg i Vilna. I 1939 hadde Litauen ni biskoper. I 86 av landets kirker skal ennå 107 prester være virksomme. Forberedelsen til det geistlige kall er vanskeliggjort, men skal ennå være mulig. I fjor skal således fire kandidater være blitt presteviet i Vilna. Alle ordenssamfunn er totalt ødelagt.

POLEN

70 prester avsatt.

70 prester fra forskjellige polske bispedømmer er ifølge meldinger til Rom blitt avsatt av den kommunistiske regjering. I en offisiell skrivelse heter det at deres sjelesørgervirksomhet ikke lenger var ønskelig.

Mørklegningen av den katolske presse.

Uten noe som helst forhåndsvarsel har den mest betydningsfulle, uavhengige katolske ukeavis i Polen, *Tygodnik Powszechny*, opphørt å utkomme. Den samme skjebne har rammet ukebladet *Niedziela* og etter alt å dømme også andre, ukentlige bispedømmeblader. Det siste nummer av *Tygodnik Powszechny* er datert den 8. mars. Det gjenga teksten til de inspirerende instruksjoner de polske biskoper hadde sendt presteskapet. Først nå er det innløpet meldinger som sier at redaksjonslokalene er blitt stengt og redaksjonsstaben arrestert. Sjefredaktøren, *Jerzy Turowicz*, skal fremdeles være fengslet. Når myndighetene ikke har kunngjort noe om dette siste slag mot Kirken i Polen, skyldes det at man i sin kamp mot kristendommen har valgt en ny taktikk: alt skal skjue i stillhet.

Tygodnik Powszechny ble grunnlagt like etter at kampfhandlingene var over i 1945 på initiativ av den store polske kirkefyrste, fyrsteerkebiskopen av Krakov, kardinal *Sapieha*, som organ for hans kurie. Takket være kardinalens enorme prestisje ble bladet snart det ledende organ for drøftelse av religiøse, kirkelige, kulturelle og sosiale spørsmål i Polen. Senere, da pressefriheten ble innskrenket for endelig å bli helt avskaffet, var *Tygodnik* det eneste blad hvor pressefriheten hadde et tilfluktsted. Men også denne frihet ble litt etter litt innsnevret; i de to siste år var bladet avskåret fra å behandle uten- og innenrikske spørsmål. Bare rent tilfeldig fikk det lov til å gjengi den autentiske tekst av enkelte hyrdebrev og offisielle uttalelser av hierarkiet. Men selv under disse forhold hadde det en meget stor lesekrete, fordi det inneholdt førsteklases artikler om religiøse, filosofiske, litterære og kunstneriske spørsmål, og fordi leserne hadde tillit til at bladet ikke ville gå på akkord med sannheten for å behage de kommunistiske makthavere.

Redaktørene avholdt seg omhyggelig fra å blande seg i politiske spørsmål og rådet polakkene til å avholde seg fra voldshandlinger mot sine undertrykkere; bladet fordømte på det alvorligste slike handlinger. Det appellerte til samarbeide med myndighetene i gjenreisningsarbeidet. I løpet av de åtte år bladet fikk utkomme, brakte det ikke en linje som krenket loven eller kunne støte an mot ro og orden. Men det var et katolsk og polsk blad; det var grunnen til at det ble undertrykket.

Det er sannsynlig at et annet blad vil utkomme med det samme navn, men da ledet av kommunistiske agenter og med det mål å bringe forvirring blant de troende. Polakkene vil utvilsomt gjennomskue humbugen.

SOVJETUNIONEN

Kristi legems-festen i Sovjet.

Kristi legems-fest er tidligere ikke blitt feiret i Sovjetunionen, men ifølge sovjet-russiske telegrambyrået *Tass* fant

prosesjoner sted i år på flere steder på sovjet-russisk territorium. Ikke bare i Lublin som er polsk, men som ved Jalta-konferansen ble gitt til Sovjet-Russland, men også i Moskva. I Lublin hvor det er — eller var — tre katolske katedraler med henholdsvis latinsk, rutensk og armensk ritus, leste som det heter i meldingen, presten *Karl Jastshemsky* høymessen som ble etterfulgt av den tradisjonelle prosesjon utenfor katedralen. Det heter at lignende prosesjoner fant sted også utenfor andre kirker. I Moskva ble messen lest i St. Louis-kirken, etterfulgt av prosesjon utenfor kirken. Gudstjenesten ble ledet av *Josif Buturovic*. *Tass* melder at en mengde troende overvar Kristi-legems-festen i katedralen i Riga.

Ifølge *Tass* meddelte *Buturovic* at hans menighet i Moskva imøteser «biskop» *Peter Strod's* ankomst med stor interesse. Navnet finnes ikke i fortegnelsen over biskoper i *Annuario Pontificio*, men derimot i fortegnelsen over husprelater. I et intervju med en annen *Tass*-korrespondent meddeler *Peter Strod* at det finnes to klostre og 250 menigheter i Lettland og at myndighetene har gitt bidrag til gjenreiseing av kirker. Dessuten er det satt opp en «5-års plan» for utdanning av prester.

Tass bringer også et intervju med rektoren for det katolske, teologiske fakultet i Kaunas som er hovedstaden i Litauen. Ifølge dette intervju vil 16 kandidater bli presteviet i år. Rektoren, *Kazimir Sirunas*, uttalte ifølge dette intervju videre at 700 kirker nå er åpnet i Litauen, at flere restaureres ved økonomisk hjelp fra myndighetene og at relikviene til den hellige *Kasimir* ved en seremoni for ikke lenge siden ble brakt til høyalteret i Peter og Paulus-kirken i Vilna.

Men han nevnte ikke at hele det litauiske hierarki er myrdet eller deportert.

I denne forbindelse kan nevnes at det den 14. juni ble nedlagt en krans ved Cenotaphen i London til minne om ofrene for massedeportasjonene fra Estland, Lettland og Litauen den 13. og 14. juni 1941. Samme dags kveld ble det holdt et åpent møte i Denison House, Vauzhall Bridge Road, der den siste britiske minister i Litauen, mr. T.H. *Preston*, var blant talerne, sammen med øyenvitner til grusomhetene i de tre baltiske stater.

TYSKLAND

Kristi legems-prosesjon i Hamburg for første gang siden reformasjonen.

For første gang siden reformasjonen kunne i år en Kristi-legems-prosesjon dra gjennom Hamburgs gater. Av hensyn til arbeidslivet i Hamburg var Kristi legems-festen henlagt til søndagen.

Hamburg har i dag 1.7 millioner innbyggere. Av disse er om lag 100 000 katolikker. Det store flertall av byens befolkning er avkristnet, slik at byen konfesjonsmessig sett nærmest må betegnes som ny-hedensk.

OSLO

Blomster for alle anledninger

ANNIE VERA $\frac{A}{S}$

Karl Johansgt. 21 - OSLO

HERMAN H. RITTERS

ESKEFABRIKK

Chr. Kroghsgt. 30, Oslo

Tlf. 42 34 66

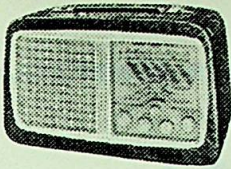
A/s Norsk Medicinsk Varehus

Pilestredet 7 - Telef. 33 43 70 - Oslo

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell

Brilleoptikk

OSLO

VEGA TURIST REISERADIO

for batteri og lysnett.
Pris kr. 397.— + batt.

Føres av godkjente radioforretninger.

J. Risting
O.r.sakfører

Rådhusgt. 21. V (heis)
Telf. 42 15 15

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO's
ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo. Telefon 41 01 10.

THIIS & CO. A/S
Bygningsartikkelforretning

Materialer til nybygg,
innredning og vedlikehold

Vis à vis Vestbanen
Sentralbord 42 58 77

SYKEHUS - BOLIGER - ØKONOMIAVDELINGER

C. Thune-Larsens
ARKITEKTKONTOR

Dalsveien 33 - Slemdal - Oslo

Alt i såpe- og vaskeartikler
GARILLS AGENTUR - OSLO

GRØNLAND 4 - TELEFON 68 40 35, 68 45 87

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

DRAMMEN

PT. PEDERSEN & BERG A/S
Farvehandel - Kjemikalier
Parfumeri. Spør oss.

Etabl. 1883 Tlf. 2185
Drammen

ALT I BLOMSTER
VICTOR LAGERQUIST

Handelsgartneri. Tlf. 3095
Drammen

H. Kolderup

N. Storgate 12, Bragernes
Telefon 13 62 - Privat 36 48

Det er enda noen som ikke har
ordnet med sin kontingent.

Velkommen!

Røntgen- og elektromedisinske apparater
PROTON NORSK RØNTGEN

Vi leverer alt

DE TRENGER TIL DERES
HAGE

A/S Norsk Frø

Osterhaugsgt. 29 Tlf. 41 39 91
Brugt. 4 » 41 05 59

FREDRIKSTAD

**FREDRIKSTAD BLIK- &
METALVAREFABRIK**

Andresen & Müller

Mek. Verksted - Blikkemballasje
og metallvarer av enhver slags -
Jernfat i alle størrelser og for et-
hvert øyemed - Isenkramartikler
Elektrisk og Autogensveisning
Stanseartikler

HELENE ANDRESEN

Kjøtt- og pølsevarer

Fredrikstad
Tlf. 2031

FREDRIKSTAD

MEIERI

Engeset & Larsen
MANUFAKTUR EN GROS - EN DETALJ
FREDRIKSTAD

O. Henriksens Sønner

Aut. Rørleggere og Rørhandel

Etabl. 1904 FREDRIKSTAD Tlf. 22 85 - 22 86

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 41 64 78 - 69 43 72

TEKNISK HUSHJELP A/S

Citypassasjen, Oslo

Tlf. 33 51 00

Elektriske artikler og
installasjoner

SØREN HANSSEN

Kolonialforretning

Langes gate 6 - Oslo

Telefon 33 77 34

«K L A R»

Fåes i banker over hele landet

Jens J. Andersen

OSLO - CENTRALBORD 68 34 00

Beste leverandør av

KJØTT-FLESK-PØLSEVARER

Melitta

KAFFETRAKTER

gir bedre og drøyere kaffe

Riktig formaling sparer kaffe

Føres i ledende kaffe- og
kjøkkenutstørsforretninger

ST. OLAVS ADMINISTRASJON

anmoder

*høfligst om snarlig innbe-
taling av kontingenten for
1953.*

Da vi mangler regningsbud til inn-
kassering, tør vi be Dem godhetsfullt
sende oss beløpet. *Postgiro nr. 15986*
Billigst og greit.

G. GALLIGANI

PRYD- OG BRUKSKUNST

OSLO

ERLING MOE

god-fisk

ØKONOM Centralopvarmning

Inneh.: Trygve A. Engh

Tlf. 42 51 33 - Oslo

Varmer — Ventilasjon — Damp

Varmtvann — Olje — Stoker

Fyring — Kjelerep. — Ettersyn

MERK DEM

våre annonsører

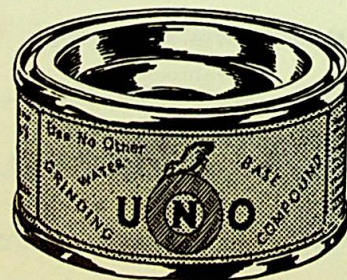
Johan Olsen & Sønner

Murmester og Entreprenørforretning

Kongensgt. 17 - Oslo

Etabl. 1896

Tlf. 42 99 90

**Beste
og hurtigste
slipemiddel
for lager og
ventiler**